Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society

Vol 17, No 4 (1966)

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΙΤΙΔΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ

Α. ΤΣΕΛΙΟΣ, Λ. ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

doi: [10.12681/jhvms.18802](https://doi.org/10.12681/jhvms.18802)

Copyright © 2018, Α.ΤΣΕΛΙΟΣ Λ.ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

ΤΣΕΛΙΟΣ Α., & ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Λ. (1966). Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΙΤΙΔΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ. *Journal of the Hellenic Veterinary Medical Society*, 17(4), 249–258. <https://doi.org/10.12681/jhvms.18802>

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΗΣ ΑΓΕΛΑΔΟΤΡΟΦΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΜΑΣΤΙΤΙΔΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΣΠΕΡΧΕΙΟΥ

Υ π ό

Ἀν. Τσέλιου καὶ Λ. Εὐσταδίου

Ἡ ἀγελαδοτροφία τῆς περιοχῆς

Ἡ κοιλάς τοῦ Σπερχειοῦ ἀποτελεῖ τὸ κεντροδυτικὸν τμήμα τοῦ Νομοῦ Φθιώτιδος. Εἶναι κατ' ἐξοχὴν Γεωργικὴ περιοχὴ καὶ κατὰ δεύτερον λόγον κτηνοτροφικὴ. Οἱ κατέχοντες χωρικοὶ τὸ πεδινὸν καὶ εὐφορον τοῦτο τμήμα ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν καλλιέργειαν τῶν δημητριακῶν, βάμβακος καὶ καπνοῦ διατηροῦντες ἅμα καὶ ἀριθμὸν γαλακτοφόρων ἀγελάδων ἐξασφαλίζοντες τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς ἐργασίας καὶ παραγωγῆς τῶν ἀρκετὰ ἔσοδα, τὸ πλεῖστον ὅμως τῶν ὁποίων ἀποταμιεύοντες ἐπενδύουν κατὰ προτίμησιν εἰς οἰκοδομὰς ἢ οἰκόπεδα ἐν Λαμίᾳ καὶ Ἀθήναις, ελάχιστα διαθέτοντες διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν καλλιεργητικῶν μεθόδων καὶ κτηνοτροφικῶν ἐργασιῶν τῶν.

Οἱ σταῦλοι τῶν ζώων (ἀγελάδων — ἵππων) εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπροσανατόλιστοι, πρωτόγονοι ἢ πρόχειρα καταφύγια, ἀκάθαρτοι ἀκόμη καὶ βορβορώδεις, σκοτεινοί.

Αἱ ἀποθῆκαι κατὰ τὸ πλεῖστον τελείως ἀκατάλληλοι διὰ τὴν κλῆν καὶ ὑγιεινὴν συντήρησιν τῶν ζωοτροφῶν. Ἡ διατροφή γίνεται μὲ βάσιν τὴν ἡμιμάθειαν τῶν ἀγελαδοτρόφων, ἄλλοτε πλουσία σπατάλη, ἀπροσάρμοστος καὶ ἄλλοτε πάλιν πτωχὴ στερητικὴ καὶ ἀκανόνιστος.

Ὅλιγα ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, εἰς τὴν κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ περιοχὴν κυριαρχοῦσεν ἀκόμη ἡ κτηνοτροφία τῶν μικρῶν μηρυκαστικῶν (νομαδικῶν). Μετὰ τὸ ἔτος 1950 τὸ εἶδος τοῦτο τῆς κτηνοτροφίας εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὗρίσκετο εἰς συνεχὴ πτῶσιν, ἰδίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διὰ τοὺς γνωστοὺς καθ' ἅπασαν τὴν χώραν λόγους: τῆς ὁλονὲν στενότητος τῶν χειμερινῶν βοσκοτόπων ἀφ' ἐνός καὶ τῆς μεταναστεύσεως καὶ ἀπροθυμίας τῶν νέων τῶν ὀρεινῶν χωρίων ν' ἀσχοληθοῦν μὲ αὐτὴν.

Ἡ ἐκτροφή ἀγελαίων ἀγελάδων (τύπου Γούρας) μετὰ τὴν ἐκ τῶν πολεμικῶν περιπετειῶν τῆς χώρας ἀποκατάστασιν, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐγκαταλείφθη σχεδόν.

Σποραδικῶς εἶναι δυνατόν νὰ συναντήσῃ τις μικρὸν ἀριθμὸν τοιοῦτων ζώων, εἰς τὰς πέριξ ὀρεινὰς καὶ ἀγόνους τοποθεσίας.

Ἡ ἐκτροφή γαλακτοφόρων ἀγελάδων ἐξηυγενισμένων καὶ βελτιωμένων εἰς μικρὸν ἀριθμὸν βουστασιακῆς προελεύσεως Ἀθηνῶν ἢ

προϊόντων ἐκ διασταυρώσεως αὐτῶν, περιορίζεται εἰς τὰς πλησίον πρὸς τὴν πόλιν Λαμίας κοινότητας καὶ τοὺς πέριξ συνοικισμούς.

Μὲ τὴν ἐκτροφήν των ἡσυχολοῦντο κυρίως γεωργοὶ μικροκαλλιερ-
γῆται εἰς τοὺς ὁποίους παρείχετο ἡ δυνατότης διαθέσεως τοῦ γάλα-
κτος, ὡς εὐρίσκόμενοι πλησίον τῆς πόλεως. Κυρίως ἐπωφελοῦντο τοῦ
τελευταίου τούτου οἱ συνοικισμοὶ 1) Ἀμπλιανῆ 2) Γαλανεῖκα καὶ
3) Καλύβια.

Οἱ πέραν τῶν 10 — 15 χιλιομέτρων ἀπὸ τὴν Λαμίαν ἀγελαδο-
τρόφοι ἐκτρέφοντες ἡμιβελτιωμένας ἀγελάδας εὐρίσκοντο εἰς ἀδυνα-
μίαν νὰ διαθέτουν τὸ γάλα των εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ὁ μόνος τρόπος ἐκμεταλλεύσεως τῆς γαλακτοπαραγωγῆς των
συνίσταται εἰς τὸ νὰ τὸ μετατρέπουν εἰς βούτυρον, τὸ ὁποῖον ἔβλεπέ
τις νὰ τὸ ἐκθέτουν πρὸς πώλησιν κατὰ τὰς ἐβδομαδιαίας ἀγορ-
ταγορὰς εἰς Λαμίαν καὶ Σπερχειάδα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατήρησιν καὶ ἐκτροφήν τῶν μόσχων δὲν
ὕπηρχε τακτικὴ καὶ ὁ καθεὶς ρευστοποιοῦσε τὸ μοσχάρι του εἰς ἐπο-
χὴν ἀνάλογα μὲ τὰς ἀνάγκας του.

Ἡ πρώτη συλλογικὴ προσπάθεια ἐκμεταλλεύσεως τοῦ γάλακτος
τῆς περιοχῆς ἦτο, πρωτοστατούντων πάντοτε προοδευτικῶν καὶ μα-
χητικῶν ἀγροτῶν, ἡ λειτουργία ἑνὸς προχείρου Συνεταιριστικοῦ Τυ-
ροκομείου κατὰ τὸ 1954 τὸ ὁποῖον ἀπέτυχε λόγῳ ἐλλείψεως ἐξοπλι-
σμοῦ εἰς μηχανήματα καὶ κυρίως ἑνὸς ψυκτικοῦ θαλάμου, ἀποτελέ-
σμα τοῦ ὁποῖου ἦτο ν' ἀλλοιωθῇ μία ἄρκετὰ μεγάλῃ ποσότης τυροῦ.

Ἐν συνεχείᾳ ιδρύθη τὸ Συνεταιρικὸν Ἐργοστάσιον Γάλακτος
Λαμίας ἀρτίως ἐξοπλισμένον εἰς ἀναγκαῖον καὶ σύγχρονον μηχανι-
κὸν ἐξοπλισμὸν περὶ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1961. Τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο
εἶναι δυναμικότητος 20 τόννων γάλακτος ἡμερησίως, συγκεντρῶνον
διὰ περισυλλογῆς τὸ γάλα ὅλης τῆς περὶ τὸν Σπερχεῖον περιοχῆς.

Ἡ πραγματοποίησις τῆς λειτουργίας ἐργοστασίου γάλακτος ἐν
Λαμίᾳ, ἔδωσε ταῦτοχρόνως καὶ τὴν ἀρχικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος
τῆς ἀναπτύξεως καὶ βελτιώσεως τῆς ἀγελαδοτροφίας εἰς τὴν περιο-
χὴν τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχεῖου, διότι ἐπετεύχθη οὕτω ἡ ἀρχὴ τῆς
ἀξιοποιήσεως τοῦ παραγομένου γάλακτος.

Οὕτω ὁ ἀγελαδοτροφικὸς πληθυσμὸς τῆς περιοχῆς ἀνέρχεται
σήμερον εἰς: 1800 ἀβελτιώτους ἀγελάδας, 1500 βελτιωμένας ἐγχω-
ρίας καὶ 600 λευκομελαίνων, προερχομένων τῶν τελευταίων ἐξ εἰσα-
γωγῶν καὶ προϊόντων τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

Πολλοὶ ἀγρόται ἀντελήφθησαν ἤδη ὅτι διὰ νὰ ἀποδώσουν τὰ
ζῶα αὐτὰ ἔχουν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας περιποιήσεως, διατροφῆς καὶ
ὕγιεινῆς διαβιώσεως.

Αἱ συνθήκαι τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ κλίματος τῆς περιοχῆς εἶναι
κατάλληλοι διὰ τὴν ἐκτροφήν ἀγελάδων γαλακτοπαραγωγῆς. Πολλοὶ

δεκάδες χιλιάδων στρεμμάτων ποτιστικών άγρων καλλιεργούνται διαά κτηνοτραφικων φυτων (μηδικη 30.000 στρέμματα).

Ούτω προοπτικαι περαιτέρω αναπτύξεως της άγελαδοτροφίας της περιοχής υπάρχουν, πλην όμως έν άλλον εμπόδιον έρχεται να φράξη τόν δρόμον της προόδου εις τόν τομέα αυτόν και τοϋτο είναι αί μαστίτιδες.

Τήν φοράν αυτήν δέν τίθεται πλέον θέμα έκμεταλλεύσεως τοϋ προϊόντος «γάλακτος» αλλά θέμα παραγωγής αυτού.

Είναι έν πρόβλημα τοϋ όποίου την λύσιν καλούμεθα να δώσωμεν ήμεις οί κτηνίατροι, οί τεχνικοί της κτηνοτροφίας.

Τό πρόβλημα τών μαστιτίδων

Ήμετέρα στατιστική έρευνα. Γνωρίζοντες ότι ή έν αναπτύξει άγελαδοτροφία της περιοχής Σπερχειοϋ προσκρούει ήδη εις τό σοβαρόν πρόβλημα τών μαστιτίδων και έχοντες ύπ' όψιν την εύχην την όποιαν εξέφρασεν ό Δ/ντης Κτηνιατρικής 'Ι. Περικάκης έπ' εύκαιρία της όμιλίας τοϋ D. H. Lernau εις συνεδρίασιν της 'Ελλ. Κτην. 'Εταιρείας, διαά την συλλογήν έπισήμων στοιχείων ως πρός τας μαστίτιδας, προκειμένου να έκπονηθοϋν προγράμματα καταπολεμήσεως των, διενεργήσαμεν την κάτωθι στατιστικήν έρευναν ώστε να προσδιορίσωμεν τό πραγματικόν ποσοστόν μολύνσεων και τας έκ τούτων προερχόμενας ζημίας.

Έπί της βάσεως ταύτης τών συγκεκριμένων άπωλειών θα δυνηθώμεν να έκπονήσωμεν προγράμματα καταπολεμήσεως τών μαστιτίδων και ιδιαιτέρως να πείσωμεν τοϋς οίκονομολόγους τοπικούς τε και της χώρας μας όλοκλήρου, περί της ανάγκης όργανώσεως άγώνος έξυγιάνσεως τών ζώων μας έκ τών μαστιτίδων, εάν θέλωμεν να άνοίξωμεν τόν δρόμον της αναπτύξεως της κτηνοτροφίας μας.

Εις την παροϋσαν στατιστικήν μελέτην έθεωρήθησαν ως πάσχουσαι ύπό μαστίτιδος άγελάδες μόνον εκείναι αί όποϊαι παρουσιάζον κλινικά συμπτώματα της παθήσεως.

Ός γνωστόν όμως υπάρχουν και κρυπτομολύνσεις τοϋ μαστοϋ, ύπό λανθάνουσας ή χρονίαν μορφήν, αί όποϊαι περνοϋν άπαρατήρηται και μόνον διαά τών εργαστηριακών έξετάσεων δειγμάτων γάλακτος ανακαλύπτονται.

Παραθέτομεν κατωτέρω συγκεντρωτικὴν κατάστασιν σημειωθει-
σῶν μαστιτίδων ἐπὶ γαλακτοφόρων ἀγελάδων κοινοτήτων τῆς κοιλά-
δος τοῦ Σπερχειοῦ ἐκ στοιχείων περισυλλογῆς κατὰ τὸ ἔτος 1965/66.

α/α	Κοινότητες	Ἀριθμὸς ἀγελαδο- τρόφων	Ἀριθμὸς ἐκτρεφο- μένων ἀγε- λάδων	Φ υ λ ῆ	Ἀριθμὸς προσβληθει- σῶν ἀγελάδ.
1	Καλλιθέα	60	114	Βελτ. Ὀλλαν.	11
2	Ἅγιος Σώστης	62	100	» »	9
3	Καλύβια	99	170	Βελτιωμ.	26
4	Σταυρὸς	34	55	»	6
5	Καστρίου	58	70	Βελτ. Ὀλλαν.	15
6	Κόμμα	50	104	Βελτ. Τεχ. Γον.	17
7	Κομποτάδες	24	43	» »	4
8	Λαδικόν	47	88	» »	5
9	Ροανιᾶ	65	169	» »	41
10	Μακρακώμη	77	82	» »	8
11	Μεξιᾶτες	51	130	Βελτ. Ὀλλαν.	11
12	Παλαιοβράχα	119	160	» »	24
13	Σπερχεῖας	52	160	» »	12
14	Κλωνίον	40	70	Ὀλλανδική	3
15	Φραντζῆ	14	17	Βελτ. Ὀλλαν.	5
16	Ἀμούριον	12	25	Βελτ. Τεχ. Γον.	3
17	Βασιλικά	31	32	» »	4
18	Λ. Ὑπάτης	8	37	» »	4
19	Μεσοποταμία	32	140	Βελτ. Ὀλλαν.	14
20	Πλατύστομον	16	25	» »	2

951

1791

224

Ἦτοι, κατὰ τὸ ἔτος 1965/66, προσεβλήθησαν ὑπὸ μαστιτίδων, κλινικῶς διαγνωσθεῖσων 224 ἀγελάδες ἐπὶ τοῦ συνόλου περίπου τῶν βελτιωμένων καὶ ἐξευγενισμένων 1791 ἀγελάδων τῆς ὑπὸ ἔρευναν περιοχῆς. Δηλαδή ποσοστὸν 12,5 %.

Τὸ ποσοστὸν τοῦτο εἶναι πολὺ ὑψηλὸν καὶ ἐνδεικτικὸν τοῦ τί συμβαίνει εἰς τὴν ἀγελαδοτροφίαν τῶν ἐπαρχιῶν μας, πλὴν τῶν ἀστι-
κῶν βουστασιῶν ὅπου ἄλλαι αἱ συνθήκαι καὶ ἄλλα τὰ ποσοστά.

Σημειώτεον ὅτι ἡ ἐν λόγῳ περιοχή εἶναι μία τῶν πλέον καταλ-
λήλων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος δι' ἀγελαδοτροφίαν, πλουσία σχετι-
κῶς εἰς κτηνοτροφάς, μετ' ἀρκετῶν ποτιστικῶν τεχνητῶν λειμῶνων,
ἡπίου κλίματος κ.λ.π.

Οἱ κτηνοτρόφοι ἔχουν στοιχειώδη τινὰ παράδοσιν ἀγελαδοτρο-

φίας ἐν συγκρίσει μὲ ἄλλας περιοχὰς τῆς χώρας μας ὅπου διὰ πρῶ-
την φορὰν εἰσήγαγον τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ἀγελάδος εἰς τὴν οἰκο-
νομίαν τῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω τὸ ποσοστὸν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι τόσον
ὕψηλόν καθ' ὅτι εἰς τὴν περιοχὴν δὲν ὑπάρχει βουστασιακὴ ἀγελαδο-
τροφία, ἐνθὰ αἱ ἀγελάδες συνωστίζονται μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἠϋξημέ-
νην μεταδοτικότητά τῶν ἀσθενειῶν.

Ἐκαστος κτηνοτρόφος τῆς περιοχῆς τοῦ Σπερχειοῦ ὅπως προ-
κύπτει καὶ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας στατιστικὴν, κατέχει κατὰ μέσον ὄρον
μόνον 2 ἀγελάδας ($1791 : 951 = 1,8$).

Παρ' ὅλα ταῦτα εὐρισκόμεθα ἐνώπιον τοῦ ὕψηλοῦ ποσοστοῦ νο-
σηρότητος τῶν 12,5 %.

Ὑπολογισμὸς τῶν ζημιῶν. Κατὰ τὰς ἰδικὰς μας μετρήσεις καὶ
ὕπολογισμοὺς ἐκάστη ἀγελάς ἐκ τῶν προαναφερθεῖσων πάσχουσα ἐκ
μαστιτίδος εἶχεν ἡμερησίαν ἀπώλειαν γάλακτος κατὰ μέσον ὄρον 7
κιλά.

Ὑπελογίσαμεν δὲ ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν ὁλοκλήρου τῆς γαλα-
κτικῆς περιόδου τῶν 305 ἡμερῶν (ὡς λαμβάνεται συνήθως διὰ τὸν
ὕπολογισμὸν τῆς γαλακτοπαραγωγῆς ἀγελάδος ἐτησίως) ἀγελάς βελ-
τιωμένη προσβληθεῖσα μίαν μόνον φορὰν ἐκ μαστίτιδος χάνει περὶ τὰ
200 κιλά γάλακτος κατὰ μέσον ὄρον.

Ἦτοι, α) Ἡ ἀπώλεια γάλακτος διὰ τὸ σύνολον τῶν 224 ἀγελά-
δων $X 200$ κιλά = 44.800 κιλά γάλακτος $X 3$ δρχ. = 144.400 δρχμ.
β) Ζημίαι ἐκ θανατώσεων ἢ θανάτων 10 % ἐπὶ τῶν ἀσθενῶν ζώων
 $22,4$ ἀγελάδες $X 5.000$ δρχ. = 112.000 δρχ., γ) Ἀξία ἀντικαταστά-
σεως τούτων $22,4 X 10.000$ δρχ. = 224.000 δρχ., δ) Ἔξοδα διὰ νοση-
λείαν καὶ φάρμακα $224 X 500$ δρχ. = 112.000 δρχ.

Σύνολον ἀπωλειῶν 592.400 δραχμὰς διὰ τὸ ἔτος 1965/66 ἐπὶ
1791 βελτιωμένων ἀγελάδων τῆς ὑπὸ ἔρευναν περιοχῆς. Εἰς τὰς ἀπω-
λείας αὐτάς δέον ὅπως προστεθοῦν αἱ ζημίαι τῶν βιομηχανιῶν τυροῦ
καὶ γιαοῦρτης, λόγῳ ἀλλοιώσεων προερχομένων ἐκ τῆς χρήσεως μο-
λυσμένου γάλακτος ἢ γάλακτος περιέχοντος ἀντιβιοτικά ἅτινα ἐχρη-
σιμοποιήθησαν διὰ τὴν θεραπείαν τῶν μαστιτίδων.

Ἐπίσης δέον ὅπως προστεθοῦν ἡ ἀπώλεια εἰς κρέας τῶν ἀσθε-
νῶν ἀγελάδων ὡς καὶ αἱ ἀπώλειαι λόγῳ διαρροίας τῶν μὸσχων τῶν
διατρεφομένων μὲ γάλα ἀγελάδων πασχουσῶν ἐκ μαστίτιδος.

Ἦτοι κατὰ προσέγγισιν αἱ πάσης φύσεως ἀπώλειαι λόγῳ μα-
στιτίδων πρέπει νὰ ὑπερβαίνουν τὰς 800.000 δρχ. ἐπὶ ἐνὸς συνόλου
βελτιωμένων ἀγελάδων 1791 κεφαλῶν τῆς κοιλάδος τοῦ Σπερχειοῦ
καὶ δι' ἐν ἔτος (1965/66).

Παραθέτομεν κατωτέρω πρὸς σύγκρισιν, τὰς ζημίας ἐκ μαστι-
τίδων τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν βιβλιογραφίαν διὰ τὰς ἄλλας χώρας :

Εἰς τὰς ΗΠΑ (1956) αἱ ἐτήσια ἀπώλεια αἱ προκαλοῦμεναι ἐκ τῶν μαστιτίδων ὑπελογίσθησαν εἰς 265.000.000 \$.

Εἰς τὴν Γαλλίαν (1952) τὸ 25 % τοῦ πληθυσμοῦ τῶν γαλακτοπαραγωγῶν ἀγελάδων ἡσθένησεν ἐκ μαστιτίδων.

Εἰς τὴν Δανίαν (1953) τὸ 8 — 10 % ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς παραγωγῆς γάλακτος ἀπώλεσθη λόγῳ μαστιτίδων (κυρίως τῆς στρεπτοκοκκικῆς).

Εἰς τὴν νῆσον Sansøe τῆς Δανίας ὡς ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Līvoni, ἐπὶ 5.000 ἀγελάδων ὑποβλήθεισων εἰς μικροβιολογικὸν ἔλεγχον τοῦ γάλακτος, τὰ 28 % ἔπασχον ἐκ μαστιτίδων, κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφειλομένων εἰς τὸν *Strep. Agalactiae*. Μετὰ δύο ἐτῶν ἀναληφθέντος ἀγῶνος τὰ 415 βουστάσια ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν 484 τῆς νόσου, ἐξυγιάνθησαν, ἥτοι ποσοστὸν 86 %. Τὸ πρόγραμμα καταπολεμήσεως ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς ἀπομονώσεως τῶν μολυσμένων ζώων, τὴν θεραπείαν μὲ πενικιλλίνη καὶ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν ἀγελαδοτρόφων ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων (ἀπολύμανσις, καθαριότης, καλὴ ἄλμεξις κ.λ.π.).

Παρ' ἡμῖν ἕτερον ποσοστὸν μολύνσεων τῶν μαστῶν ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ε. Παρίση. Ἐπὶ 302 εἰσαχθεισῶν ἀγελάδων πρὸς νοσηλείαν εἰς τὴν Κλινικὴν Παθολογίας Βοοειδῶν καὶ Μαιευτικῆς τῆς Κτηνιατρικῆς Σχολῆς Θεσσαλονίκης (1953 — 59) αἱ 33 εὐρέθησαν διὰ μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως πάσχουσαι ὑπὸ μαστίτιδος, ἥτοι ποσοστὸν 10,9 % ἐπὶ τῆς παθολογικῆς κινήσεως τῆς κλινικῆς.

Ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ἰ. Καρδάση ἐγένετο προσπάθεια ὑπολογισμοῦ τῶν ζημιῶν ἐφ' ὅλης τῆς χώρας βασιζομένου κυρίως ἐπὶ τῶν διεθνῶν ποσοστῶν νοσηρότητος καὶ ἀπωλείας γάλακτος.

Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν λαμβάνεται ὡς ποσοστὸν προσβολῆς τὸ 25 % τῶν βελτιωμένων γαλακτοπαραγωγῶν ἀγελάδων (250.000) μὲ μείωσιν τῆς συνολικῆς γαλακτοπαραγωγῆς τῶν κατὰ 10 %.

Ἦτοι: α) Μείωσις γαλακτοπαραγωγῆς 50.000 τόν. $\times 3.000 = 150.000.000$ β) Ζημίαι ἐκ θανάτων ἢ θανατώσεων ζώων $6.250 \times 5.000 = 31.250.000$. γ) Ἀξία φαρμάκων διὰ θεραπείας $62.500 \times 500 = 31.250.000$ Σύνολον ζημιῶν 275.000.000 δρχμ.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐμφαίνεται ὅτι αἱ ζημίαι ἐκ τῶν μαστιτίδων εἶναι σημαντικά. Ἵσως διὰ τὴν πλησιάζουσαν ἀκόμη περισσότερον πρὸς τὰς πραγματικὰς ζημίας ἐφ' ὅλης τῆς Χώρας μας θὰ ἐχρειάζοντο στατιστικὰ στοιχεῖα καὶ ἐξ ἄλλων δειγματοληπτικῶν περιοχῶν.

Καταπολέμησις τῶν μαστιτίδων

Αἱ μαστίτιδες καὶ ἡ στειρότης εἶναι τὰ δύο μεγάλα προβλήματα τῆς σημερινῆς ἀγελαδοτροφίας τῆς χώρας μας καὶ δύναται νὰ εἴπη κανεὶς τὸ «καθημερινὸ ψωμί» τοῦ κτηνιάτρου.

Ἐπὶ τῇ ἀνάγκῃ νὰ γίνῃ καταπολέμησις τούτων εἰς εὐρείαν κλίμακα. Πρὶν ὅμως ἐκπονηθοῦν προγράμματα καταπολεμήσεως τῶν πρέπει νὰ γνωρίσωμεν τὰ προβλήματα αὐτὰ καὶ νὰ ἐξεύρωμεν τοὺς καλλιτέρους τρόπους ὁργανώσεως τοῦ ἀγῶνος ὑπὸ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τῶν διαφόρων περιοχῶν τῆς χώρας μας.

Μία συμβολὴ εἰς τοῦτο εἶναι ἡ ἐκτεθεῖσα στατιστικὴ ἔρευνα, ἣτις ἔχει μὲν τοπικὸν χαρακτήρα ἀλλὰ μᾶς δίδει μίαν εἰκόνα τοῦ προβλήματος τῶν μαστιτίδων τῆς ἐπαρχιακῆς μας ἀγελαδοτροφίας.

Παραθέτομεν κατωτέρω τὸν τρόπον ὁργανώσεως τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῶν μαστιτίδων ὑπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Λοιμωδῶν Νόσων τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μιλάνου (Δ/ντης Καθηγ. ΝΑΙ) ὅπως παρηκολούθησεν εἰς ἐξ ἡμῶν ἐπὶ τρίμηνον παρὰ τῷ ἀνωτέρῳ Ἰνστιτούτῳ.

Ἡ δειγματοληψία τοῦ γάλακτος ἐξ ἀγελάδων πασχουσῶν ἢ ὑπόπτων μαστίτιδος ἐγένετο ἐξ ἑνὸς ἐκάστου τεταρτημορίου τοῦ μαστοῦ. Οὕτω κατόπιν τῆς μικροβιολογικῆς ἐξετάσεως ἐφηρμόζετο ἡ ἀνάλογος θεραπεία εἰς τὸ μολυσμένον τεταρτημόριον.

Τὸ γάλα περισυνελέγετο ἐντὸς φιαλιδίων πενικιλίνης τῶν 20 cc ἀποστειρωθέντων ὑπὸ θερμοκρασίαν 150° C καὶ πίεσιν 1,5 ἀτμοσφαιρας.

Δὲν συνιστᾶτο ἡ πλύσις τῆς θηλῆς τοῦ μαστοῦ δι' οἶνοπνεύματος ἢ ἄλλου ἀντισηπτικοῦ διότι δι' αὐτῶν δύναται νὰ ἀλλοιωθῇ τὸ μικροβιακὸν φορτίον τοῦ δείγματος.

Τὸ πρῶτον γάλα τῆς ἀλμέξεως ἐχύνετο καὶ τὰ δείγματατα ἐλαμβάνοντο ἐν συνεχείᾳ, ὥστε ν' ἀποφεύγωνται αἱ ἐξωτερικαὶ ἐπιμολύνσεις τοῦ γάλακτος.

Ἀκολουθῶς ἐμετρεῖτο ἡ ποσότης τοῦ παραγομένου γάλακτος ἐξ ἑνὸς ἐκάστου τῶν τεταρτημορίων δι' εἰδικῆς ἀλμεκτικῆς μηχανῆς.

Φωτ. 1.

Εἰδικὴ φορητὴ ἀλμεκτικὴ μηχανὴ αὐτομάτου μετρήσεως τοῦ γάλακτος ἑνὸς ἐκάστου τῶν τεταρτημορίων τοῦ μαστοῦ, διὰ τὸν ἔλεγχον τῆς παραγωγῆς τούτων.

Τὰ δείγματα ἀποστέλλοντο τὸ ταχύτερον εἰς τὸ Μικροβιολογικὸν Ἑργαστήριον πρὸς ἐξέτασιν καὶ διάγνωσιν τῶν μαστιτίδων καὶ τοῦ εἴδους αὐτῶν.

Ἐντὸς 48 ὥρων ἐδίδοντο τ' ἀποτελέσματα τῶν ἐξετάσεων καὶ ἐφηρμόζετο ἡ ἀνάλογος θεραπεία.

Ὡς ἀπολυμαντικὰ συνιστῶντο εἰς τοὺς κτηνοτρόφους ἡ χρησιμοποίησις πλέον τοῦ ἑνὸς εἴδους, ὥστε νὰ μὴν δημιουργοῦνται στελέχη ἀνθεκτικῶν μικροβίων.

Πρὸ τῆς ἀλμέξεως ἐπεβάλετο ἡ πλύσις τοῦ μαστοῦ καὶ ἡ σπόγγισίς του.

Φωτ. 2.

Πρὸ τῆς ἀλμέξεως πρέπει νὰ γίνεται πλύσις καὶ σπόγγισις τοῦ μαστοῦ.

Μετὰ τὴν ἄλμεξιν οἱ μαστοὶ ἐψεκάζοντο δι' εἰδικῶν διαλυμάτων «spray» ἢ ἠλοΐφοντο δι' εἰδικῶν οὐδετέρων λιπαρῶν οὐσιῶν εἰς τρόπον ὥστε νὰ καλύπτονται οἱ πόροι τῶν θηλῶν καὶ νὰ προστατεύωνται οὕτω οἱ μαστοὶ ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν μολύνσεων.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

1) Τὸ ποσοστὸν προσβολῆς, ἐπὶ 1791 βελτιωμένων ἀγελάδων τῆς κοιλάδος Σπερχειοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1965/66 ὑπὸ μαστιτίδων κλινικῶς διαγνωσθεῖσων, ἀνέρχεται εἰς 12,3%.

2) Τὸ σύνολον τῶν ζημιῶν τῆς περιοχῆς λόγφ μαστιτίδων κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ὑπελογίσθη εἰς 800.000 δρχ.

3) Ἡ περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς ἀγελαδοτροφίας τῆς περιοχῆς

ἐμποδίζεται ἐκ τῆς μειωμένης ἀποδοτικότητος τῶν ἀγελάδων λόγῳ τῶν μαστιτίδων.

4) Ἡ κτηνιατρικὴ ὑπηρεσία τῆς περιοχῆς δὲν δύναται νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν ὑφισταμένην κατάστασιν, ἐὰν δὲν ἤθελεν ἐκπονηθῇ εἰδικὸν πρόγραμμα καταπολεμήσεως τῶν μαστιτίδων.

Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω προτείνομεν :

1) Τὴν ἐγκατάστασιν εἰδικοῦ μικροβιολόγου κτηνιάτρου παρὰ τῇ Νομοκτ/κῇ Ὑπηρεσίᾳ Λαμίας διὰ τὴν ἀνίχνευσιν τῶν μαστιτίδων (ἐξέτασις δειγμάτων γάλακτος, ἀνίχνευσις εἰς τὸ Ἐργοστάσιον Γάλακτος, τυροκομεῖα, ἀνίχνευσις λανθανουσῶν μορφῶν κ.λ.π.).

2) Προπαγάνδα καὶ ἐνημέρωσις τῶν ἀγελαδοτρόφων ἐπὶ τῆς καταπολεμήσεως τῶν μαστιτίδων (κανόνες ὑγιεινῆς, καθαριότητος, διατροφῆς, καταπολέμησις μυιῶν κ.λ.π.).

3) Τήρησις βιβλιαρίων ὑγείας καὶ βελτιωμένων ζώων.

4) Δημιουργία κινήτρων διὰ τὴν ἐθελοντικὴν συμμετοχὴν τῶν ἀγελαδοτρόφων εἰς τὴν καταπολέμησιν τῶν μαστιτίδων (βραβεῖα, εὐκολίαι, εἰδικὴ τιμὴ τοῦ ὑγιεινοῦ γάλακτος κ.λ.π.).

5) Σύγχρονος γενικὴ ἀπολύμανσις σταύλων μιᾶς περιοχῆς, δωρεὰν χορήγησις ἀπολυμαντικῶν κ.λ.π.

RIASSUNTO

1. Gli A. A. in una ricerca statistica su 1791 bovine di buona produzione di latte della pianura di Spercheios hanno riscontrato una percentuale di mastiti clinicamente diagnosticate del 12,5%.

2. Le perdite economiche di tali infezione si sono calcolate alla somma di 800.000 Drachme (\$ 27.000).

3. Un ulteriore sviluppo dell'allevamento bovino da latte della sopranoninata regione é ostacolato seriamente dalla diminuita produttività delle bovine lattifere per causa delle mastiti.

4. Nella fine si elencano le proposte e le misure che si dovranno prendere per il risanamento del bestiame.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Καρδάσης (Ι). — Τὸ πρόβλημα τῶν μαστιτίδων τῶν ἀγελάδων ἐν Ἑλλάδι. Ὁμιλία εἰς Σεμινάριον Κτηνιάτρων, 1966.
2. Lernau (D). — Αἱ μαστίτιδες τῶν ἀγελάδων. Ὁμιλία εἰς Συνεδρίασιν τῆς ΕΚΕ, 1966.
3. Nai (D). — Quanto costa all'allevatore lombardo la mastite bovina. «Bull. Agricol.», 1955, 19 — 20, 1 — 23.
4. Nai (D). — Etiologia e patogenesi delle mastiti infettive dei bovini. «Atti Soc. Ital. Scien. Veter.» 1957, vol XI, 33 — 170.
5. Παρίσης (Ε). — Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῶν μαστιτίδων τῶν ἀγελάδων ἐν Β. Ἑλλάδι, 1961.
6. Ταρλατζῆς (Κ), Χριστοδούλου (Θ). — Αἱ μαστίτιδες τῶν ἀγελάδων καὶ ἡ ἀπὸ ἀπόψεως δημοσίας ὑγείας σημασία αὐτῶν. Δελτίον ΕΚΕ, 1951, 2, 1 — 11.
7. Ubertini (B), Fossa (P), Giacconi (S). — La bonifica sanitaria del bestiame bovino in Lombardia 1962.
8. Χειμωνᾶς (Χ). — Συμβολὴ εἰς τὴν μελέτην τῆς μικροβιολογίας τῶν μαστιτίδων τῶν βοοειδῶν, 1960.